

Protocol huisbezoeken: voor nadere verificatie en/of vermoeden van fraude in het sociaal domein.

Inleiding

Het huisbezoek is een effectief middel om de woon- en leefsituatie van een betrokkene in kaart te brengen. Een huisbezoek wordt als het gaat om verificatie of vermoeden van fraude vaak ervaren als een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer. De bedoeling van dit protocol is dat de regels voor inwoners en medewerkers van de gemeente Meppel duidelijk zijn. Dit protocol is van toepassing op huisbezoeken die worden verricht in het kader van de uitvoering van de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdwet.

Voor huisbezoeken die worden verricht in het kader van (ongevraagde) hulpverlening vanuit het Sociaal Team van de gemeente Meppel worden de landelijke richtlijnen huisbezoeken gevolgd van de OGGZ. Voor huisbezoeken waarbij samen wordt gewerkt met andere organisaties kunnen mogelijk aanvullende richtlijnen gelden.

Omwillen van de leesbaarheid is er steeds "hij" gebruikt in de tekst.

Deel 1 Theoretisch kader, huisbezoek

Er is geen eenduidig antwoord te geven op de vraag wanneer er precies voldoende aanleiding is om een huisbezoek uit te voeren en welke consequenties moeten worden verbonden aan het weigeren van een huisbezoek. De medewerker dient bij elk individueel onderzoek op basis van de beschikbare feiten en omstandigheden een zorgvuldige afweging te maken. Het zelfde geldt voor de vraag wanneer een huisbezoek aangekondigd of onaangekondigd dient plaats te vinden. Als er gegronde redenen zijn voor het afleggen van een huisbezoek mogen er consequenties worden verbonden aan de weigering.

Uit uitspraken van de Centrale Raad van Beroep kan worden geconcludeerd dat het huisbezoek een geoorloofd controle instrument is. De Centrale Raad verbindt hieraan de voorwaarde dat de betrokkene toestemming moet hebben gegeven om binnen te treden in het huis, nadat betrokkene expliciet en volledig is geïnformeerd over:

- de aanleiding van het huisbezoek;
- het doel van het huisbezoek;
- de consequenties voor de betrokkene als deze het huisbezoek weigert.

Het is daarom dat binnen de rechtspraak een aantal criteria zijn ontwikkeld, de zogenaamde gegronde redenen voor een huisbezoek. Meer specifiek gaat het erom dat:

- ook redelijkerwijs getwijfeld mag worden aan de juistheid of volledigheid van de door betrokkene verstrekte gegevens;
- de te verkrijgen informatie ook echt noodzakelijk is voor de vaststelling van de rechtmatigheid; en
- deze niet op een andere - minder ingrijpende - wijze kan worden verkregen.

Deel 2 Interne afspraken voor de medewerkers van de gemeente Meppel

De beslissing om onaangekondigd op huisbezoek te gaan wordt te allen tijde genomen door een medewerker handhaving of de leidinggevende. Als de medewerker handhaving kiest voor het uitvoeren van een (on)aangekondigd huisbezoek moet deze keuze worden onderbouwd in de rapportage. De medewerker handhaving is altijd aanwezig tijdens een (on)aangekondigd huisbezoek als dit controle instrument wordt ingezet. Een medewerker van de afdeling klantcontacten of, in bijzondere omstandigheden, een medewerker van een andere afdeling kan hier bij aanwezig zijn.

- Het huisbezoek wordt afgelegd door twee medewerkers.
- Het huisbezoek vindt altijd alleen met reden omkleed (on)aangekondigd plaats.
- Het huisbezoek vindt bij voorkeur overdag plaats tijdens kantooruren. Afwijking hiervan is mogelijk indien daartoe specifiek aanleiding aanwezig is. Hiervoor dient overleg plaats te vinden met de leidinggevende, om eventuele veiligheidsmaatregelen

te kunnen treffen. De medewerker vermeld ook naderhand in het verslag/rapportage als hij buiten de kantooruren op bezoek is geweest en als dat kan waarom dat zo is geweest.

- Als er voorafgaand aan een mogelijk huisbezoek eerst een gesprek wordt gepland op het stadhuis, dan wordt in de uitnodiging aangegeven hoeveel tijd betrokkene moet reserveren voor de afspraak. Anders is het risico dat een huisbezoek direct na het gesprek niet mogelijk is, omdat betrokkene al een andere afspraak heeft gepland.

De medewerker:

- stelt zich correct en zakelijk op. Hij benadert de betrokkene met respect, kortom op een manier zoals hij zelf in vergelijkbare omstandigheden zou willen worden behandeld.
- legitimeert zich direct en ongevraagd en verklaart dat hij medewerker van de gemeente Meppel is. Dit geldt voor alle aanwezige medewerkers.
- deelt de aanleiding, het doel van de komst mee.
- legt uit dat betrokkene niet verplicht is om medewerking te verlenen aan het huisbezoek.
- vertelt welke consequenties het weigeren van huisbezoek voor de betrokkene kan hebben. Hij geeft de betrokkene de ruimte om hierover vragen te stellen.
- probeert vast te stellen of alles duidelijk is, maar vermijdt de discussie.
- vraagt of hij mag binnen komen.
- treedt nooit tegen de wil van de bewoner de woning binnen.
- geeft aan dat deze toestemming tijdens het bezoek mag worden ingetrokken.
- vraagt naar de reden waarom de betrokkene weigert om te kunnen bepalen of dat wellicht een geldige dringende reden is.
- wijst de betrokkene nogmaals op de eventuele gevolgen voor het recht op uitkering/de voorziening als toestemming wordt geweigerd/ingetrokken en legt een hersteltermijn op.
- verlaat de woning als de toestemming wordt geweigerd of ingetrokken.
- houdt de grenzen van zijn bevoegdheden in de gaten. Hij beperkt zich tijdens het huisbezoek tot datgene wat relevant is voor het onderzoek.
- opent zelf nooit deuren en kasten maar vraagt de betrokkene deze handelingen te verrichten, of biedt dit aan als betrokkene dit zelf niet kan vanwege een handicap. Hij opent zelf geen documenten maar vraagt de betrokkene inzage te verlenen.
- stelt alleen vragen die relevant en redelijkerwijs noodzakelijk zijn voor het onderzoek.
- legt uit waarom hij een vraag stelt.
- geeft de betrokkene aan het einde van het huisbezoek de ruimte om nog vragen te stellen en vraagt tenslotte of alles duidelijk is.
- Legt alles vast in een formulier verklaring gesprek huisbezoek. In dit formulier worden naast de objectieve bevindingen ook het nummer en het soort legitimatiebewijs vastgelegd. Daarnaast staan er in het formulier de naam, geboortedatum, eventueel cliënt nummer bij de gemeente, het volledige adres. :
- Leest het verslag van bevindingen voor en vraagt om een handtekening.
- Vraagt wat de reden is als betrokkene weigert te tekenen.
- Legt bij het einde van het huisbezoek uit hoe het vervolg van de procedure is en dat inzage in het dossier op een later moment is toegestaan.
- geeft een kaartje af met contactgegevens er op van de gemeente Meppel. Hierop staan niet de persoonlijke gegevens van de medewerkers.

Deel 3 Regels voor de inwoner(s) van de gemeente Meppel

De betrokkene:

- is niet verplicht om medewerking te verlenen aan het huisbezoek.

- Waarbij een derde in de woning is, kan gevraagd worden wie de derde is. Als de betrokkene weigert de vraag te beantwoorden kan dit gevolgen voor de uitkering/de voorziening hebben. Dit is afhankelijk van de vraag in hoeverre de identiteit van de derde van belang is voor het vaststellen van de rechtmatigheid. De derde kan niet worden verplicht zich tijdens het huisbezoek te legitimeren.
- kan tijdens het huisbezoek de toestemming voor het huisbezoek alsnog intrekken.
- hoeft geen antwoord te geven op de gestelde vragen.
- die hoofdbewoner is van het pand en daarvan ruimtes verhuurt kan soms geen toegang geven tot deze ruimtes.

In dat geval dient er toestemming van de kamerhuurder te zijn alvorens deze ruimtes kunnen worden betreden. Als hierdoor de rechtmatigheid van de uitkering/de voorziening niet kan worden vastgesteld kan dit consequenties hebben voor de uitkering/de voorziening van de hoofdbewoner.

- die kamerbewoner is, kan te maken krijgen met de hoofdbewoner die bezwaar maakt tegen het huisbezoek. In dat geval mag de woning niet worden binnengetroden. Als hierdoor de rechtmatigheid van de uitkering/de voorziening niet kan worden vastgesteld kan dit wel consequenties hebben voor de uitkering/de voorziening van kamerbewoner.
- is zelf verantwoordelijk voor de consequentie van het weigeren van een huisbezoek. De consequenties kunnen zeer uiteenlopend zijn, afhankelijk van de wet en het gemeentelijke beleid waarvoor het huisbezoek wordt afgelegd en of de reden gegrond of ongegrond is.
- krijgt aan het einde van het huisbezoek de geschreven verklaring tijdens het huisbezoek en kan deze zelf lezen of laten voorlezen.
- heeft zelf de keus of hij deze verklaring ondertekent.
- krijgt een kaartje met contactgegevens van de gemeente Meppel.